

Скороход Ирина. Тенденции развития мирового рынка экологических товаров и услуг. В статье исследуются особенности формирования и развития мирового рынка экологических товаров и услуг. Раскрыты факторы, которые определяют развитие мирового экологического рынка. Определена роль экологического предпринимательства на мировом рынке. Проанализировано участие Китая в процессах формирования в развитии глобального экологического рынка. Установлено, что спрос на экологические товары и услуги, которые способствуют сохранению стойкости окружающей среды, ежегодно растёт. Отражены основные тенденции развития мирового рынка экологических товаров и услуг.

Ключевые слова: рынок экологических товаров и услуг, экологически безопасные товары, экологические услуги, международные экологические стандарты, охрана окружающей естественной среды, ресурсосберегающая техника и технология.

Skorokhod Iryna. The Trends in the Global Market for Environmental Goods and Services. The article investigates the features of formation and development of the global market for environmental goods and services. The factors that determine the development of the global environmental market are exposed. The role of environmental business in the global market. Analysis of China's participation in the processes of formation of global environmental market. Investigated the demand for environmental goods and services that contribute to the preservation of the stability of the environment is growing every year. The basic trends of the global market for environmental goods and services are reflected.

Key words: market for environmental goods and services, environmentally products, environmental services, international environmental standards, environmental protection, resource-saving engineering and technologies.

Стаття надійшла до редколегії
09.04.2013 р.

УДК 356.96

**Неля Кінах,
Василь Битов**

Концептуальні основи формування ринку зерна з позицій участі України у світовій торгівлі

Висвітлено питання впливу політики ціноутворення зернового ринку на можливість участі України у світовій торгівлі. Доведено, що українські виробники зерна мають достатній запас цінової конкурентоспроможності на світовому ринку, а вступ до СОТ покращив можливості експорту, що дало змогу експортерам суттєво наростити обсяги експорту цієї продукції. Відображено товарну структуру експорту продукції АПК України. Проаналізовано показники експорту зерна з України. Розглянуто фактори, що впливають на рівень конкурентоспроможності зернового ринку. Визначено умови регулювання державою конкурентоспроможності зернової галузі як учасника в системі світової торгівлі.

Ключові слова: зерновий ринок, цінова конкурентоздатність, експорт зерна, конкурентоспроможність, світова торгівля, державне регулювання.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасний розвиток сільського господарства відбувається в умовах ринкових трансформацій, пов'язаних із завершенням найбільш важливих складників аграрної реформи. У процесі їх здійснення виникли певні тенденції розбалансованості міжгалузевих пропорцій розвитку та взаємодії окремих чинників тощо.

У результаті загострилися проблеми економічної нестабільності виробництва в окремих галузях аграрного сектору, нееквівалентності товарообміну, матеріально-технічного забезпечення та ін. Водночас вибір стратегії на нарощування виробництва аграрної продукції, зокрема в зерновій галузі, в умовах глобалізації продовольчої проблеми поставили перед сільським господарством завдання підвищення конкурентоспроможності продукції. Задекларована державою стратегія на нарощування експортного потенціалу зумовлює здійснення адекватних заходів як інституціонального, так і організаційно-економічного характеру, спрямованих на раціональне використання регіональних ресурсів у цій галузі, що обумовило актуальність цієї теми.

© Кінах Н., Битов В., 2013

Аналіз досліджень цієї проблеми. Вивченню стану розвитку однієї з пріоритетних галузей – аграрного сектору – присвячено достатньо наукових праць. Серед них відомі розвідки належать В. І. Бойку, В. І. Власову, М. В. Гладію, В. Г. Андрійчуку, О. В. Захарчуку, М. Г. Лобасу, В. С. Шовкалюку, М. Й. Маліку, В. Ф. Сайку, П. Т. Саблуку, П. С. Березівському, В. К. Савчуку, І. О. Соловйову, Ю. Я. Лузану, О. М. Шпичаку та ін.

Окремі питання розвитку зернової галузі з позицій участі України у світовій торгівлі розглядаються в публікаціях В. Я. Месель-Веселяка, М. В. Калінчика, О. Г. Шпикуляка, Є. М. Комісаренка, В. М. Ціхановської, І. Д. Червена, Ю. П. Воскобійника й інших.

Мета цієї статті – висвітлення впливу факторів підвищення конкурентоспроможності зернового ринку на можливість участі України у світовій торгівлі; **завдання** – дослідити політику експортно-імпортного потенціалу зернового ринку, який збільшує можливості його участі у світовій торгівлі. Визначено умови регулювання державою конкурентоздатності зернової галузі як учасника в системі світової торгівлі.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Функціонування економіки України (починаючи з 2008 р.) відповідно до норм і правил Світової організації торгівлі (СОТ) вимагає нових підходів до проблеми нарощування виробництва конкурентоспроможної зернової продукції, подальший розвиток внутрішнього ринку та пошуку нових напрямів розвитку зернового підкомплексу [2].

Сьогодні практично всі країни світу постали перед серйозним викликом: як уникнути економічного спаду й зберегти активний темп розвитку в умовах нестабільності на фінансових і продовольчих ринках. За даними продовольчої комісії Організації Об'єднаних Націй (ФАО), за останні 50 років світові ціни на основні продукти харчування досягли винятково високого рівня, причому за 2010–2011 рр. зростання цін на продовольчі товари було особливо стрімким. З одного боку, це стимул для розвитку аграрного сектору, з іншого – серйозний виклик. Отже, значно зростає нестабільність світових цін від року до року, а також протягом одного маркетингового періоду. На практиці це означає, що вже не працюють стереотипи попередніх років, зокрема щодо сезонного зростання цін на аграрну продукцію. Очевидно, що надалі тенденції протягом кожного маркетингового року будуть індивідуальними. Отже, потрібно не просто констатувати цей факт, але й значно посилити роботу щодо аналізу та моніторингу зернового ринку. Особливість сьогодення полягає в тому, що власні аграрні прогнози не є визначальними, а основні види продукції, наприклад зерно, перебувають під впливом високого рівня попиту на зовнішньому ринку та ще й ускладнюються кризовими явищами у світовій економіці [2]. Разом із підвищенням цін на світовому й українському ринках зазначені тенденції не зумовили адекватного підвищення прибутковості господарювання. Отже, за рахунок підвищення цін на зернову продукцію, що зумовлено, передусім, наслідками продовольчої кризи, їх рівень не дав змоги повністю компенсувати витрати на виробництво та одержати відповідний прибуток.

Свого часу Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Про заходи щодо запобігання негативним наслідкам для агропромислового комплексу, зумовленим міжнародною фінансовою кризою», у якій передбачено заходи, направлені на збалансовані підходи, зокрема впровадження сучасних технологій, дотримання науково обґрунтованих сівозмін, диверсифікація та технологічне переоснащення на базі інноваційно-інвестиційної моделі розвитку для підвищення конкурентоспроможності продукції [2]. Зазначений нормативний документ відіграв позитивну роль, сприяв активізації зовнішньої торгівлі. Загалом можна вважати, що зняття обмежень на експорт зерна мало прямий вплив на його зростання.

У контексті цієї ж постанови виконано дуже важливе зобов'язання про скасування кількісних обмежень експорту товарів з України, що мало значний позитивний ефект для бізнесу в Україні, яка є нетто-експортером сільськогосподарської продукції. За підрахунками Світового банку, унаслідок упровадження експортних обмежень зернових у 2007/2008 МР сільськогосподарські виробники зазнали збитків у розмірі 1,8 млрд доларів США стосовно пшениці та ячменю.

Позитивним чинником, на нашу думку, стало й те, що 14 вересня 2009 р. уряд України ухвалив рішення про повноправне членство в Міжнародній раді із зерна (МРЗ), яке раніше стримувалося

браком коштів на членські внески. До МРЗ входять уряди, які підписали Міжнародну конвенцію про торгівлю зерном, а саме такі експортери зерна, як Австралія, Аргентина, ЄС, Індія, Казахстан, Канада, Туреччина, Україна, США та імпортери – Алжир, Болівія, Ватикан, Куба, Еквадор, Єгипет, Іран, Кенія, Корея, Марокко, Норвегія, Пакистан, Панама, Росія, Туніс, Швейцарія й ПАР.

За дослідженнями Аналітично-дорадчого центру Блакитної стрічки ПРООН, зниження ставок імпорتنних тарифів – це основний фактор, який може вплинути на ситуацію в галузі сільського господарства в результаті вступу країни до СОТ. Тому центр проаналізував вплив зниження ставок імпорتنних тарифів та рівень цінової конкурентоспроможності основних сільськогосподарських товарів, у тому числі й зернових. Порівнювалися три показники: 1) чинний імпорتنний тариф для країн, яким Україною надано режим найбільшого сприяння (РНС) (у відсотках); 2) різниця цін внутрішніх та зовнішніх (у відсотках); 3) очікуваний зв'язаний тариф, що буде максимальною межею захисту українського ринку відповідного товару після вступу до СОТ (у відсотках) [3].

Аналіз чинних тарифів показав, що високі митні тарифи на рівні 40–50 % (у перерахунку на адвалерну ставку) не впливали на ціни вітчизняних сільськогосподарських виробників пшениці, а, відповідно, і на їхні доходи від реалізації. Протягом останніх років ціни продажу пшениці нижчі за ціни, що є на кордоні. Це – свідчення високої конкурентоспроможності української пшениці як експортноорієнтованого товару. Отже, рівень захисту внутрішнього ринку пшениці після вступу до СОТ є достатнім, а зниження імпортного тарифу не вплине на ціни та доходи сільськогосподарських виробників від реалізації пшениці. Для кукурудзи зв'язаний імпорتنний тариф після вступу до СОТ очікується на меншому рівні від рівня чинного тарифу. Але різниці між внутрішніми та зовнішніми цінами кукурудзи у відсотковому вимірі здебільшого мають мінусове значення (тобто внутрішні ціни менші за зовнішні), що свідчить про її високі конкурентні переваги. Щорічні обсяги експорту кукурудзи становлять 1–2 млн т. Низький внутрішній попит на кукурудзу для фуражних цілей зумовлений особливостями розвитку тваринницької галузі в країні. Із цієї ж причини імпорт більш дорогої фуражної кукурудзи в Україну малоімовірний. Аналогічна ситуація з фуражним ячменем. Різниця між цінами переважно мала мінусове значення, що свідчить про високий рівень конкурентоспроможності цієї зернової культури. Щорічні обсяги експорту становлять 4–5 млн т [4].

Отже, українські виробники зерна мають достатній запас цінової конкурентоспроможності на світовому ринку, а вступ до СОТ покращив можливості експорту, що дало змогу експортерам суттєво наростити обсяги експорту цієї продукції.

Зміни зовнішньоекономічної політики України в напрямі до більш тісної економічної інтеграції з країнами ЄС, вступ до СОТ та інші зовнішні й внутрішні чинники останнім часом обумовили розвиток торгівлі у всіх сферах виробництва товарів і послуг. Аналіз товарної структури експорту показує, що в структурі торгівлі товарна продукція у 2011 р. склала 90,6 %, а вся продукція АПК – 15,7 млрд дол. США, що становить 14,0 %. Її товарну структуру представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Товарна структура експорту продукції АПК України, млн дол. США

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.
Продукція АПК	4712,6	6287,0	10837,6	9514,9	9936,0	13740,7
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	396,5	747,2	796,3	596,0	771,4	936,6
II. Продукти рослинного походження	1950,5	1726,5	5577,4	5034,9	3976,2	5532,1
07 овочі, коренеплоди	86,7	70,7	81,9	159,4	119,2	132,9
08 їстівні плоди й горіхи; цитрусові	151,6	141,5	172,0	176,5	208,8	217,3
09 кава, чай, прянощі	3,9	5,0	7,1	7,4	9,9	14,0
10 зернові культури	1353,7	763,7	3703,8	3556,2	2467,1	3617,2
11 продукція борошно-мельно-круп'яної промисловості	36,3	73,7	180,3	89,7	80,8	111,2
12 насіння й плоди олійних рослин	314,3	666,8	1426,2	1040,4	1085,7	1434,8
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	971,4	1718,0	1945,7	1796,0	2617,3	3396,4
IV. Готові харчові продукти	1394,2	2095,3	2518,2	2088,0	2571,1	2939,0

Джерело: дані Держкомстату України.

Згідно з наведеними даними, найбільша частка аграрної продукції в структурі належить II товарній групі експорту – 5532,1 млн дол США, або 40,3 %. На зернові культури в цій групі припадає 65,4 %. У 2012 р. експорт зерна, порівняно з попереднім роком, склав 3617,2 млн дол США, або зріс у 1,5 раза, а порівняно з 2010 р. – на 2,0 %. Водночас частка зерна в загальному обсязі реалізованої агропродукції у 2012 р. склала 26,3 %.

Отже, зміцнення торгівлі України на міжнародному ринку значною мірою залежить від формування експортного потенціалу.

Експорт зерна з України та його показники наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Показники експорту зерна з України у 2008–2012 рр.

Культури	2009–2011 рр.			2012 р.		
	обсяг, тис. т	вартість, млн дол.	середня ціна, дол./т	обсяг, тис. т	вартість, млн дол.	середня ціна, дол./т
Усі зернові:	18595,9	3242,5	174,4	14149,3	3617,2	255,6
у тому числі						
пшениця	8418,2	1430,0	169,9	4097,3	1070,3	261,2
жито	33,1	3,6	108,8	6,3	1,5	239,3
ячмінь	5338,3	958,5	179,6	2144,7	537,6	250,7
овес	11,4	1,8	157,9	0,4	0,1	384,4
кукурудза	4680,9	823,0	175,8	7806,3	1982,7	254,0
інші культури	114,0	25,6	224,6	94,3	25,0	265,1

Джерело: Розраховано за даними митних органів.

Отже, підрахунки показують, що за три роки Україна експортувала 55,8 млн т зерна, при цьому частка пшениці – 38,2 %, ячменю – 28,7 % й кукурудзи – 25,2 %, на решту культур припадає близько 8,0 % усього експорту. Вартість усього реалізованого за цей період зерна склала 9727,6 млн дол. США, або по 174,4 дол за 1 т. Відразу зазначимо, що близькі до вищевказаних середньорічних показники 2012 р. – 14149,3 тис. т. Проте цінова кон'юнктура була значно кращою. За реалізоване зерно зернотрейдери отримали 3617,2 млн дол., або по 255,6 дол./т.

Торговельні зв'язки, пов'язані з наявністю значних експортних ресурсів зерна, зумовили широку географію експорту (понад 100 країн світу). Проте переважна частина зерна традиційно експортується в країни Азії – 59,7 %, Африки – 33,1 % та Європи – 5,6 %.

Водночас аналіз показує, що основні обсяги експорту за їх вартісним показником припадають на 15 країн світу – 88,7 %. Серед них Єгипет – 15,5 %, Іспанія – 14,5 %, Саудівська Аравія – 13,0 %, Ізраїль – 5,1 % та ін.

Окремо зазначимо, що Україна все більше виходить на зерновий ринок країн ЄС. Підрахунки показали, що за останні три роки (2009–2011 рр.) в країни ЄС експортовано 8248,6 тис. т, або 15,2 %, у тому числі в Іспанію – 4589,3 тис. т, або 8,5 % усього експорту України. Серед інших держав слід назвати також Португалію, Італію, Нідерланди. Слід підкреслити, що, порівняно з країнами ЄС, країни СНД значно поступаються обсягами закупок зерна в Україні. Зокрема, загальний його 3-річний обсяг становив лише 1072,3 тис. т.

Повнота розуміння сутності конкурентоспроможності багато в чому залежить від того, під яким кутом розглядаються ті чи інші властивості цієї продукції, її якісні параметри, хімічний склад, собівартість виробництва тощо. Зокрема, за хімічним складом зерно вівса має найвищий уміст клітковини – 11,2 % і жиру – 4,4 %, а ячмінь – загального й перетравного білка (відповідно, 12,8 % і 10,0 %). Майже удвічі вищий уміст жиру зерна кукурудзи, порівняно із житом, пшеницею та ячменем.

Кукурудза є культурою високої продуктивності й багатогранного вживання. Зерно кукурудзи в структурі всесвітнього виробництва складає 29,2 %. Найбільше його застосовують на корм – 70 %, 15–20 % – продовольчі вимоги, 10–15 % – технічні. Також зелену масу використовують на корм і силос. Сукупність усіх цих властивостей кукурудзи свідчить про її конкурентоспроможність. Так, використання кукурудзи нині дає можливість одержати понад 300 харчових продуктів і страв. Такими продуктами є крупи, пластівці, консерви, борошно тощо. Також популярні поп-корн, варена

та консервована кукурудза. Одним із поширених продуктів із кукурудзи є хрусткі кукурудзяні палички. Зерно кукурудзи застосовують як продукт для виробництва цукру, солодових продуктів, крохмалю, олії, сиропу, спирту тощо. Продукти переробки зерна кукурудзи використовують для виробництва різних прохолодних напоїв, деяких сортів пива, етилового спирту, гліцерину, органічних кислот; стебла й стрижні качанів – для виготовлення паперу, целюлози, картону, ацетону, метилового та бутилового спирту, лінолеуму, ізоляційних матеріалів, віскози, активованого вугілля, анестезуючих засобів, пластмас.

У зв'язку з усе ширшим використанням біоетанолу набуває уваги проблема виробництва спирту з рослинної продукції, у тому числі із зерна кукурудзи. Якщо прийняти наявний норматив виходу спирту з 1 т сировини, то при врожайності кукурудзи, одержаної в сільськогосподарських підприємствах у 2011 р., – 68,6 ц/га можна отримати 346 дал спирту, тоді як з 1 га жита – 62 дал, а ячменю – 92,5 дал. Залежно від обставин конкурентні переваги на ринку в одному випадку може мати фуражний ячмінь, а в другому – пивоварний, а ще в іншому – гречка чи просо. Тобто при формуванні пропозиції з боку виробника мають використовуватися відповідні інструменти сучасного маркетингу в контексті ринкової конкуренції.

Водночас потрібно враховувати, що ціна зернових як товару на ринку перебуває під сильним впливом певного контролю органів державного управління відповідної країни, а отже, незважаючи на стандартизованість, такий показник, як якість, не завжди виконує провідну функцію у встановленні ціни. Цю проблему усуває система державного регулювання розвитку економіки зернового сектору, а також забезпечення зовнішньополітичного регулювання на основі формування рівних умов доступу на провідні сегменти ринку для України. Це може забезпечуватися на основі усунення дискримінаційного характеру доступу на світові товарні ринки та підвищення дійсних й уявних показників конкурентоспроможності на базі комплексного розвитку природних та набутих факторів конкурентоспроможності, які є провідними важелями формування конкурентоздатної ціни й провідних властивостей споживчої цінності товару. Важливе в цьому аспекті з'ясування напрямів управління зерновим сектором економіки України на основі вивчення специфіки взаємозалежності природних і набутих факторів конкурентоспроможності зернових на ринку. У сучасних умовах становлення ринкової економіки конкурентоспроможність виробництва зерна значною мірою визначається інноваційним напрямом розвитку галузі [1, с. 183].

Головний чинник успіху розвитку зерновиробництва – залучення та впровадження адекватної моделі управління. Зазначена модель конкурентоспроможності зернових сприяє активізації позитивних змін у рамках місцевого економічного розвитку і є досить прийнятним й ефективним підходом для розвитку зернопродуктового підкомплексу Волинської області (рис. 1). Під час формування зернового ринку Волинської області головним чинником виступає її самозабезпеченість ресурсами. Визначальні напрями роботи ринку зерна – забезпечення, відповідно до європейських стандартів якості, виробництва зерна, покращення маркетингових досліджень, використання на зерновому ринку комплексу маркетингу та розробка маркетингової політики, постійний обмін інформації з виробничих, фінансових, кадрових й організаційних питань господарської діяльності, а також оптимізація договірних стосунків та запровадження ринкових форм співробітництва [1, с. 183]. Згідно з цим, регулювання державою конкурентоспроможності зернового ринку має здійснюватися на умовах:

- 1) розробки необхідної законодавчої бази, що в одному випадку регулювала б ринкові процеси, а в іншому – відносини суб'єктів ринково-економічної діяльності;
- 2) створення необхідних умов для ефективного процесу виробництва зернових [1, с. 185].

Створення потрібних умов для результативного виробництва є основою конкурентоспроможності на ринку зернових, забезпечує його якісні та цінові властивості, регулює строки реалізації й перспективи проходження на інші ринки збуту. Зі свого боку, ефективне виробництво – чинник, що забезпечує створення державного резерву, завдяки якому держава може впливати на зовнішній ринок та сприяє наявності великих партій товару.

Висновки й перспективи подальших досліджень. З урахуванням вищевикладеного урядове регулювання конкурентоспроможності зернової галузі України потрібно спрямувати на демократичний розвиток правової, економічної, інфраструктурної та зовнішньополітичної бази зернового ринку.

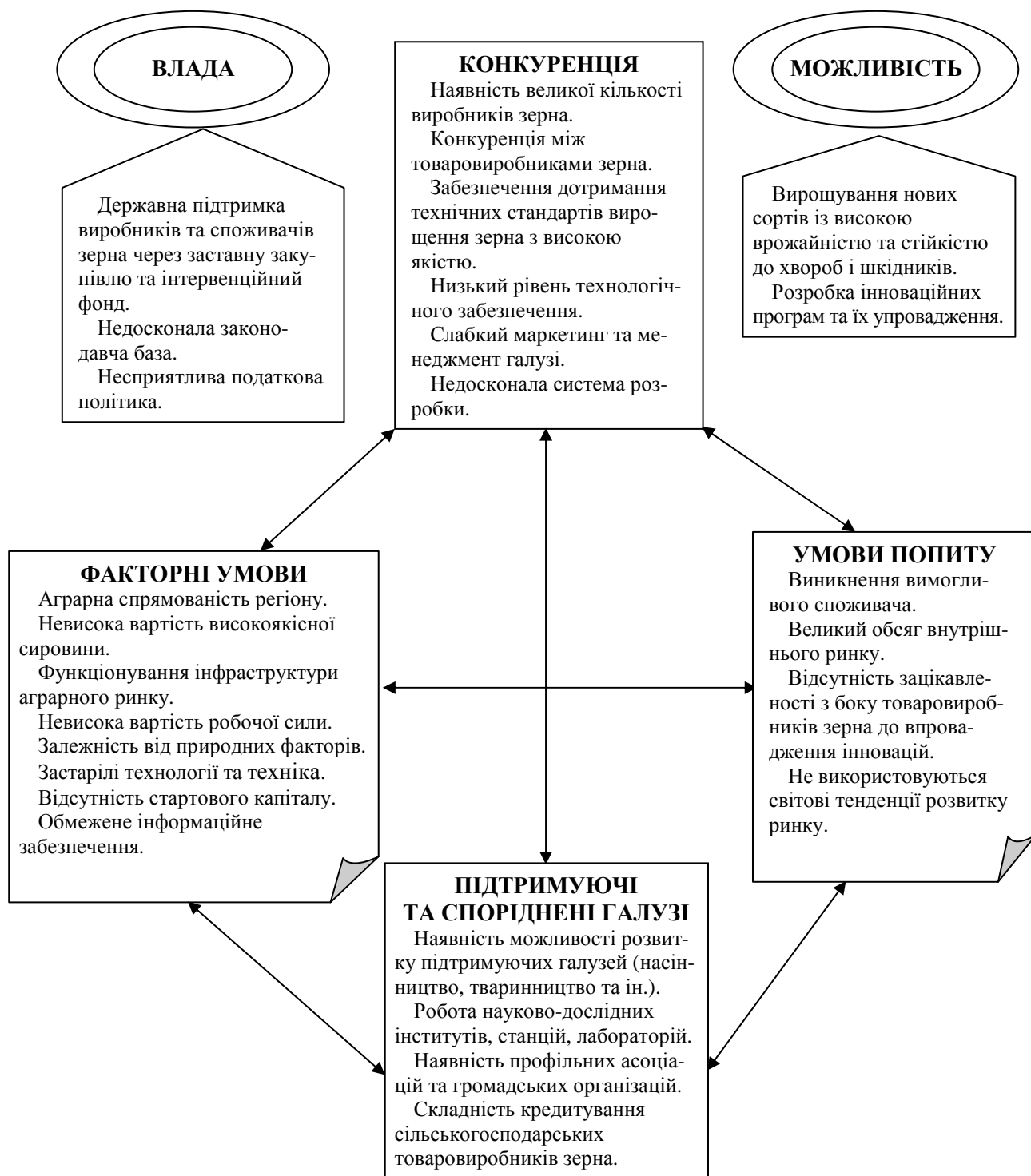

Рис. 1. Модель управління чинниками конкурентоспроможності ринку зерна

Це передбачає такі заходи: 1) ініціювання прийняття відповідних законів Верховною Радою України та постанов уряду, які б через приватизацію та ліквідацію неефективних державних інститутів і схем розподілу фінансових коштів щодо виробництва й реалізації зернових забезпечили необхідну базу для подальшого ефективного розвитку бізнесу в галузі системи ефективного формування факторів конкурентоспроможності зернових; 2) стимулювати конкуренцію як на внутрішньому товарному, так і на фінансовому ринках, а також сприяти підвищенню прибутковості виробничих структур ринку зернових на основі залучення банківського кредитування та фінансування цієї галузі; 3) переводити землі в приватну власність й у зв'язку з цим уводити відміну

мораторію на банкрутство сільськогосподарських підприємств зазначеного типу, а також формувати рівні правові умови для економічної діяльності виробників зерна різних типів власності [1, с. 185].

Управління конкурентоспроможністю зерновим ринком економіки України забезпечується системою державного регулювання розвитком факторів конкурентоспроможності як у структурі внутрішньоекономічної діяльності країни, так і в системі зовнішньоекономічної діяльності держави. Забезпечення ефективного функціонування зернового господарства можливе за рахунок створення регіонального зернового ринку [1, с. 186].

Джерела та література

1. Дорофей Т. Ю. Формування конкурентоспроможності та якості ринку зерна в регіоні / Т. Ю. Дорофей // Вісн. Хмельн. нац. ун-ту. – 2010. – Т. 1, № 2. – С. 183–186.
2. Лімаренко С. М. Перспективи розвитку зернового комплексу Луганської області в контексті вступу України в СОТ [Електронний ресурс] / С. М. Лімаренко // Наук. вісн. ЛНАУ. – 2009. – Вип. 5. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/...5/.../S.M._Limarenko.pdf
3. Лузан Ю. Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України : монографія / Ю. Я. Лузан. – К. : ННЦ ІАЕ, 2010. – 472 с.
4. Майорова О. В. Ринок та конкурентоспроможність зерна в умовах членства СОТ [Електронний ресурс] / О. В. Майорова // Вісн. Харк. НАУ ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економіка і природокористування. – 2009. – № 11. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vkhnu_ekon/2009_11/pdf/11_49.pdf

Кинах Неля, Битов Василь. Концептуальные основы формирования рынка зерна с позиций участия Украины в мировой торговле. Раскрыты вопросы влияния политики ценообразования зернового рынка на возможность участия Украины в мировой торговле. Доказано, что украинские производители зерна имеют достаточный запас ценовой конкурентоспособности на мировом рынке, а вступление в СОТ создало возможности экспорта, что позволило экспортерам существенно нарастить объёмы экспорта данной продукции. Отображена товарная структура экспорта продукции АПК Украины. Проанализированы показатели экспорта зерна с Украины. Рассматриваются факторы, что влияют на уровень конкурентоспособности зернового рынка. Отмечены условия регулирования страной конкурентоспособности зерновой отрасли как участника в системе мировой торговли.

Ключевые слова: зерновой рынок, ценовая конкурентоспособность, экспорт зерна, конкурентоспособность, мировая торговля, регулирование.

Kinah Nelya, Bytov Vasyl. Conceptual Foundations of Grain Market Grouping from the Position of Participation of Ukraine in the World Market. Issues about impact of pricing policy of grain market on possibility of participation of Ukraine in the world market are elucidated. It is proved that Ukrainian corn-growers have a sufficient stock of price competitiveness in the world market, and the entrance into WTO improved the possibility of export. This enabled experts to increase essentially export volume of given production. Commodity composition of production export АПК of Ukraine is reflected. The indices of grain export from Ukraine are analysed. The factors influencing the level of competitiveness of grain market are considered. Terms of settlement of grain branch competitiveness as a participant of world trade system are determined.

Key words: grain market, price competitiveness, grain export, competitiveness, world trade, state regulation.

Стаття надійшла до редколегії
27.03.2013 р.

УДК 339

Галина Коваль,
Катерина Антоняк

Грошово-кредитна система Європейського Союзу в період кризи

Розглянуто сучасні тенденції економічного розвитку Європейського Союзу під впливом економічної кризи. Проаналізовано монетарну політику, механізми макроекономічної стабілізації, динаміку ВВП країн Євросоюзу, оцінено й визначено стан його фінансової системи, особливу увагу приділено дослідженню макроекономічної ситуації країн Євросони. Оцінено роль країн ПІІSG (Португалії, Італії, Ірландії, Греції, Іспанії) у